

Opinia na temat Raportu
zrealizowanego przez Instytut Profilaktyki Zintegrowanej
na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki
*pt. Jak wspierać uczniów po roku epidemii? Wyzwania i rekomendacje dla wychowania,
profilaktyki i zdrowia psychicznego.*

Raport, o którym mowa jest oparty na wynikach badań zrealizowanych przez Instytut Profilaktyki Zintegrowanej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli w okresie 04.2020 – 01.2021. Jego autorami są Szymon Grzelak i Dorota Żyro.

Na wstępie należy podkreślić, że raport ten podejmuje niemiernie ważny i zarazem pilny temat, który w kontekście kolejnych lat należy uznać za priorytetowy. Jest tak dlatego, że z dużą pewnością można stwierdzić, że grupą najbardziej obciążoną konsekwencjami obecnej sytuacji izolacji i zasadniczej modyfikacji codziennego życia we wszystkich wymiarach jest i będzie właśnie młode pokolenie. Tłumaczyć to można chociażby tym, że o ile starsze generacje – dzisiejszych rodziców i dziadków – miały okazję doświadczać różnych trudnych i traumatyzujących wydarzeń w swoim życiu, o tyle dla dzieci i młodzieży żyjących dzisiaj, pandemia Covid-19 stanowi zapewne pierwsze tak długotrwałe i poważne w swym wydźwięku wydarzenie. Dlatego też – i warto to podkreślić - dostrzeżenie przez autorów raportu tak ważnego problemu należy uznać za sprawę niezmiernie pozytywną. W tym kontekście, główny postulat w nim zawarty, którym jest apel, by jak najszybciej zorganizować i podjąć w sposób kompleksowy działania ukierunkowane na profilaktykę i wsparcie zdrowia psychicznego należy uznać za sprawę wagi państwowej, od której będzie zależał rozwój i przyszłe funkcjonowanie tej grupy, która za niedługi czas będzie wkraczać w dorosłość i podejmować rozmaite, nowe role społeczne: rodzinne, zawodowe, publiczne i polityczne.

Innym atutem przygotowanego raportu jest to, że patrzy on na problemy dzieci i młodzieży w sposób kompleksowy, przyjmując stosowaną przez IPZIN optykę profilaktyki zintegrowanej, która daje solidne podstawy, by rozwiązując konkretne problemy, nie pominąć spraw i aspektów, które są z nimi powiązane, i w takim czy innym stopniu mogą warunkować efektywność aplikowanych rozwiązań. W tym miejscu, warto także zwrócić uwagę na to, że

oprócz przebadania głównej grupy, której dotyczy raport, udało się badaczom IPZIN także pozyskać opinie nauczycieli i rodziców, których wpływ na samopoczucie psychiczne dzieci i młodzieży w czasie pandemii okazuje się kluczowy. Należy to uznać za rzecz o dużym znaczeniu, gdyż wydaje się niezmiernie ważne, by w analizie podejmowanych problemów nie pominąć nikogo, kto swoimi działaniami wpływa lub może wpływać na kondycję psychiczną młodych ludzi.

Na koniec należy zwrócić uwagę na ważny mankament, o którym wspominają także sami autorzy raportu. Przyznają oni w kilku miejscach, że wykorzystywane badania były przeprowadzone na próbie nielosowej, która nie była reprezentatywna. Jest to o tyle ważna kwestia, że wpływa na potencjał wnioskowania raportu, który w tym wypadku jest zasadniczo ograniczony.

Niemniej, biorąc pod uwagę aktualną sytuację pandemiczną, która w sposób zasadniczy nie tylko utrudniła, ale w wielu wypadkach uniemożliwiła, lub zahamowała prowadzenie badań w Polsce i innych krajach, należy docenić wykonaną pracę i przygotowany raport. W tym wypadku, szczególnie wyraźnie ujawnia się zasadniczy dylemat dotyczący badań społecznych w ogóle. Chodzi mianowicie o pytanie, czy realizować wywiady i obserwacje w warunkach nieidealnych pod względem metodologicznym, skazując wyniki i konkluzje badania na ograniczenia i mankamenty, czy ...nie podejmować badań w ogóle?

Konkludując, należy uznać materiał i wnioski zebrane przez zespół IPZIN za interesujące i zawierające wiele ważnych spostrzeżeń, postulatów i hipotez. Jednocześnie uważam, że należy rekomendować jak najszybsze umożliwienie i wsparcie przeprowadzenia szeroko zakrojonych, reprezentatywnych badań ogólnopolskich, dla których podstawą i punktem wyjścia będzie opiniowany raport. Ich wyniki uważam za niezbędne dla właściwego zaadresowania i przezwyciężenia aktualnych wyzwań i problemów, od których rozwiązania zależy właściwy rozwój psychiczny i edukacyjny młodego pokolenia Polek i Polaków.

Michał A. Michalski